

აბრაამის განსაცდელი

I. „და შეგქმნი დიდ ხალხად..“

ამბავი აბრაამისა და ისაკისა, რომელიც მოთხრობილია ძველ აღთქმაში (დაბ. 22:1-17), –

„ამ ამბების შემდეგ იყო, რომ გამოსცადა აბრაამი ღმერთმა და უთხრა: აბრაამ! მიუგო: აქა ვარ! და უთხრა: მოჰკიდე ხელი შენს ძეს, შენს ერთადერთს, რომელიც გიყვარს, ისაკს, და წადი მორიას მხარეში, და შესწირე იქ აღსაველენ მსხვერპლად ერთ მთაზე, რომელსაც გიჩვენებ. და ადგა დილაადრიანად აბრაამი, შეკაზმა თავისი სახედარი, თან წაიყოლა თავისი ორი მსახური ბიჭი და ისაკი, თავისი ძე და დაჩეხა სამსხვერპლო შეშაც. და ადგა და წავიდა იმ ადგილისკენ, ღმერთმა რომ მიუნიშნა. მესამე დღეს გაიხედა აბრაამმა და შორიდან დაინახა ის ადგილი. და უთხრა აბრაამმა თავის მსახურ ბიჭებს: თქვენ აქ დარჩით სახედართან, მე და ეს ბიჭი კი იქ წავალთ, თაყვანს ვცემთ და თქვენთან მოვბრუნდებით. და აიღო აბრაამმა სამსხვერპლო შეშა, აჰკიდა ისაკს, თავის ძეს. და აიღო ხელში ცეცხლი და დანა, და წავიდნენ ორნი ერთად. და უთხრა ისაკმა აბრაამს, თავის მამას, უთხრა: მამაჩემო! და უთხრა აბრაამმა: რა იყო, შვილო? და უთხრა ისაკმა: ცეცხლი და შეშა მოგაქვს, აღსაველენი კრავი სადღა არის? და უთხრა აბრაამმა: ღმერთი გამოაჩენს თავისთვის აღსაველენ კრავს. და მიდიოდნენ ორნი ერთად. და მივიდნენ იმ ადგილზე, ღმერთმა რომ უთხრა, და აღმართა იქ აბრაამმა სამსხვერპლო, დააწყო შეშა, შეკრა ისაკი, თავისი ძე, და დასვა იგი სამსხვერპლოზე, შეშის ზემოთ. და გაიწოდა ხელი აბრაამმა და მოიღო დანა შვილის დასაკლავად. და მოუხმო მას უფლის ანგელოზმა ციდან და უთხრა: აბრაამ! და მიუგო: აქა ვარ. და უთხრა: ნუ აღმართავ ხელს ამ ყმაწვილზე, ნურაფერს დაუშავებ მას, რადგან ახლა გავიგე, რომ ღვთისმომშიში ხარ – შენი ძე ერთადერთი გაიმეტე ჩემთვის. და გაიხედა აბრაამმა და ხედავს: აჰა, ერთი ვერძი რქებით არის გახლართული ბუჩქებში. და მივიდა აბრაამი, აიყვანა ვერძი და შესწირა აღსაველენ მსხვერპლად თავისი ძის ნაცვლად. და უწოდა აბრაამმა სახელად ამ ადგილს: უფალი გამოაჩენს, როგორც ითქმის დღეს: უფლის მთაზე გამოჩნდება. და მოუხმო უფლის ანგელოზმა აბრაამს მეორეჯერ ციდან და უთხრა: ჩემ თავს ვფიცავ, ამბობს უფალი. რაკი ეს საქმე გააკეთე, რაკი მხოლოდშობილი შენი ძე გამოიმეტე ჩემთვის, კურთხევით გაკურთხებ და გიმრავლებ თესლს ცის ვარსკვლავებით და ზღვის ქვიშასავით...“ –

ქრისტიანულ ეგზეგეტიკას თავიდანვე გააზრებული ჰქონდა გოლგოთის მსხვერპლის წინასახეობრივ მოსწავებად, იგავურ სახედ იმისა, რაც უნდა მომხდარიყო. მაგრამ აბრაამი იგავზე მეტია, თუნდაც ეს იგავი საკაცობრიო სოტერიოლოგიური პროცესის საფეხური იყოს: აბრაამი რეალური ადამიანია, გაჩენილი ხორციელად ღვთის ხატად და მსგავსებად, და ეს ამბავი, რომელსაც ვკითხულობთ დაბადების წიგნში, ნამდვილად შეემთხვა მას, ცოცხალ ადამიანს, რომელსაც ნაწინასწარმეტყველევი მისიის შეგნების გვერდით ჰქონდა საკუთარი ცხოვრებისეული ინტერესები, სიყვარული, იმედები. მის გულში (რომელიც იყო კონკრეტული მოკვდავი ადამიანის გული) გაიმართა დრამა და გაცხადდა რწმენის საიდუმლო. და თუ მოთხრობელი სიტყვასაც არ ძრავს მის დაფარულზე, ეს კიდევ უფრო აძლიერებს ჩვენს განცდას, რომელიც გვეუფლება იმ გზაზე, რასაც ჩვენ მამა-შვილთან ერთად ხებრონიდან (თუ ბეერ-შებადან) მორიას მთამდე წარმოსახვით გავდივართ. არც ერთი ეპოქის ქრისტიანი არ წყვეტს ფიქრს იმ ადამიანზე, რომელსაც დაეკისრა ჯვარცმის საიდუმლოს წინასახეობრივი გამოხატვა.

შესაძლოა, საჭოჭმანო იყოს, რომელი მეტია – იგავის ადამიანი თუ კონკრეტული კაცი, რომელიც არსებობდა ამქვეყნად, დაიბადა, იცხოვრა, მოკვდა; რომლის ფიზიური პორტრეტი თუ არ შემორჩა და არ ვიცით, როგორ გამოიყურებოდა, მაგრამ ის ხომ დანამდვილებით ვიცით, რომ სადღაც (თუმცა რატომ სადღაც?) მისი ძვლების ნაშთები

შენახულია (დამარხულია), ძვალი კი, ამ წიგნიდან ვიცით, რომ ყველაზე შეუმუსრავი წევრია ადამიანის ნივთიერ ნაწილში. თუ ეს რამდენადმე საჭოჭმანოა, არაფრით არ უნდა იყოს გამართლებული ამ რეალური ადამიანის გამოყენება ეთნოლოგიურ თუ რელიგიის ისტორიის პარადიგმად; რაც ერთხელ ითქვა ავტორიტეტულად, დღემდე რჩება იმ თითქოს შეუვალე ისტორიული ფაქტის არგუმენტად, რომ ერთ დროს კაცობრიობის ისტორიაში არსებობდა ადამიანის მსხვერპლშეწირვა და რომ ერთ გარდამტეხ ეპოქაში, რომელიც პარადიგმის სახით ამ ბიბლიურ ეპიზოდში გამოიხატა, ადამიანის მსხვერპლს პირუტყვის მსხვერპლი შეენაცვლა.

შენიშვნა. ეს ეპიზოდი ამგვარი ინტერპრეტაციის საშუალებას ნამდვილად არ იძლევა. შესაძლოა, პირიქითაც ყოფილიყო. რამდენადაც აბრაამს ქანაანში შემოსვლისთანავე საკუთხეველები ჰქონდა აგებული შინაური პირუტყვის შესაწირავად, უფლის ეს მოთხოვნა აბრაამის მიერ, შესაძლოა, მსხვერპლშეწირვის ახალი წესის დაარსებად აღქმულიყო. მას შეეძლო ეფიქრა, რომ რადიკალურად იცვლება ამ რიტუალის შინაარსი და ფუნქცია. მაგრამ იმან, რაც ამბის დასასრულს მოხდა, ნათელი გახდა ამ არაორდინალური მოთხოვნის საზრისი.

ადამიანის მსხვერპლად შეწირვა რომ მართლაც არაორდინალური შემთხვევად შეირაცხებოდა ბიბლიურ სამყაროში იქიდანაც ჩანს, რომ, როცა მოაბს ისრაელიანთა აღყისგან სრული განადგურება მოელოდა, მეფემ გამოიყვანა თავის პირმშო და მოაღყეთა თვალწინ აღსავლენ მსხვერპლად შესწირა (3მეფ. 3:27). ეს იყო უკიდურესი საშუალება მტრისგან თავის დასაცავად, რის გამოც აგრესორმა ისრაელმა თავისივე უფლის წყრომა დაიმსახურა: „და იყო დიდი წყრომა ისრაელის მიმართ, და მოსცილდნენ მოაბს და თავის ქვეყანაში დაბრუნდნენ“. შესაძლოა, ამ ტრაგიკული შემთხვევების გამო, რომელიც მოაბელთათვისაც მოულოდნელი უნდა ყოფილიყო, მიეწერა მათ ღმერთს ქამოშს, თითქოს იგი მხვერპლად ბავშვებს მოითხოვდა. და ეს აზრი დღემდე ქრესტომათიულია (იხ. მაგ., New Bible Dictionary, ed. by J. D. Douglas, F. F. Bruce., 184).

არ მოიძებნება ადამიანი, რომელსაც აბრაამის მსგავსი განსაცდელი გადაეტანოს და, რაც მას გადახდა, აუტანელია. ნამდვილად შეეძლო მას ეთქვა და ალბათ ამბობდა კიდევ მასში ეპიპრიულ-ყოფითი ადამიანი: ღმერთო, უფრო ძნელია ეს განსაცდელი, ვიდრე ხორციელს შეუძლია მისი ატანა. მაგრამ ვინც პირველად ეს სიტყვები წარმოთქვა (დაბ. 4:13), სწორედ მიუტყვებელი და, ამდენადვე, აუტანელი დანაშაულის განცდით და შეგნებით წარმოთქვა. აბრაამის უკან კი მხოლოდ კეთილი საქმეების კვალი იყო. და კიდევ რას იტყოდა იმ დილას, ვინ იცის, რომ ჰქონებოდა მას ძალა უფალთან დიალოგის გამართვისა, როგორც ერთ დროს გაუმართა, როცა მისთვის უცნობ სოლომელებს ესარჩლებოდა. ახლა კი, როცა ისაკს კარგავდა, ის დადუმდა, გულში ჩაიბრუნა ყოველი ამო სიტყვა. ამ მოთხოვნის შემდეგ, რაც უნდა თავზარდამცემი ყოფილიყო იგი, აბრაამს კიდევ უფრო უნდა განმტკიცებოდა რწმენა, რომ ისაკი ნამდვილად აღთქმის შვილი იყო, რაკი უფალი ითხოვდა მას, და ამიტომაც ისეთივე ძვირფასი უფლისათვის, როგორც მისთვის, მამისათვის. აღთქმის შვილი კი სხვა სიყვარულით უნდა ჰყვარებოდა, არა ისეთით, როგორითაც ისმაელი, „ბუნებითი შვილი“, უყვარდა. აღთქმაც ხომ უფლისგან იყო და შვილიც, რომლის გაჩენის მოლოდინი არც მას და, მითუმეტეს, არც დედას არ ჰქონია (დედა ბერწი იყო). ახლა უფალი მოითხოვდა მას მსხვერპლად, როგორც საუკეთესოს ქმნილებათა შორის, ყველაზე ძვირფასს, რადგან ჭეშმარიტი მსხვერპლი მსხვერპლთა მსხვერპლია და ამიტომაც მხოლოდ ფასდაუდებელი, ერთადერთი, განუმეორებელი რამ შეიძლება იყოს. როგორც ჩანს, უფლისთვისაც ძვირფასი ყოფილა ისაკი, მამისთვის კი – უცილობელი აღთქმის დასტური, და იგი ასეთად დარჩებოდა სამარადისოდ, თუკი უფალი მიიღებდა მას მსხვერპლად.

ის, რაც ღმერთმა მოითხოვა აბრაამისგან, ჩვეულებრივი რიტუალური მოვლენა რომ არ იყო, იქიდანაც ჩანს, რომ ეს აქტი მისი გამოცდის მიზნით იყო მოთხოვნილი. მსგავსი განსაცდელები ყოფნა-არყოფნის ზღვარზე ევლინება ადამიანს. ყოფითი თვალთახედვით, ცხადია, სრულიად გაუგებარია აბრაამის საქციელი, მაგრამ, თუ გავითვალისწინებთ იმ წიგნის მიზანდასახულობას, სადაც ეს ამბავია მოთხრობილი, და, კერძოდ, იმას, თუ რა მისიას აკისრებს ღმერთი ზოგიერთ ადამიანს და რას მოეწიის მისგან, ეს სასტიკი გამოცდა თავის საზრისს შეიძენს.

ცხოვრობდა კაცი მშვიდად, მართალი, წრფელი კაცი, ნეტარებდა თავისი სასოების ნაყოფით. და ეს ნაყოფი, ისაკი, თითქოს ედემის ხე იყო მისთვის მისი მდგმურობის

ქვეყანაში, მის კარავში მიმწუხრზე აღმოცენებული. მის დაბადებამდე შუალდობით აღვიძებდა ხმა და გაჰყავდა ხმას კარვის გარეთ და აახედებდა ვარსკვლავებისკენ, რათა განეცადა, რომ ის სიმრავლე, რაც ცაშია, მის წიაღშიცაა, რომ მისი თესლი იტვირთავდა ამ საიდუმლოს (დაბ. 15:5).

როგორც ჩანს, ამ დღემდე, რაც მორიას მთაზე განიცადა, აბრაამის შეგნება კიდევ არ იყო მზად იმ სასწაულის ბოლომდე გასააზრებლად, რაც ისაკის შობით გამოიხატა. „და გამოსცადა აბრაამი ღმერთმა“. გამოსცადა ამ საშინელი განსაცდელით, რათა ჩაწვდომოდა ფსკერს იმ არარაობისა, იმ შეუძლებლობისა, საიდანაც დაიბადა აღთქმის შვილი; და რომ ის დაიბადა არა მხოლოდ (ან სრულიადაც არა) მშობლის სასიყვარულოდ და სიბერის სანუგეშებლად; რომ ის არ იყო მხოლოდ „ძე სიბერისა“, მისი საკუთარი შვილი, არამედ ის ეკუთვნოდა მომავალს; რომ იმ ურიცხვი ვარსკვლავების თესლი უკვე მასში, მის საზარდულში იყო. „და ადგა დილაადრიანად აბრაამი...“ განა დილით არ იწყება ახალი საქმე – უზმოზე, უბრად? რა სიტყვა უნდა წარმოთქმულიყო ამ დილით, რომ გამოეხატა ის საიდუმლო, რომლის აღსასრულებლად მიდიოდა? თუ შემორჩა, ან თუ ოდესმე ჰქონია, ადამის ენას ამის ძალა? დილის ბინდში რას ფიქრობდა შვილის შესაწირავად მიმავალი მამა? თუ ღმერთმა აღთქმის შვილით სასწაული აჩვენა, თუ მისი აღთქმა ურიცხვი ხალხისა და ქანაანის დამკვიდრების გამო ახლაც მტკიცეა და გარდაუვალი, მაშინ უფალმა იცის, როგორ შეასრულოს აღთქმა და წარმოშვას ერი, და ეს სასწაულთა სასწაული იქნება. ისაკი არ დაიკლა, მაგრამ ვინ იტყვის, რომ ის შეწირული არ იყო – ის ხომ იდო სამსხვერპლოზე შეკრული და მამას უკვე აღმართული ჰქონდა დანა. შესრულებული იყო პირობა, რომელსაც ყოველ დროში, აბელიდან მოყოლებული, მოითხოვს უფალი შემწირველისგან: რომ დაუტეოს ყოველი ამსოფლიური საზრუნავი, რომ საბედისწერო ჟამს, როგორც ახლა დაუდგა აბრაამს, დაივიწყოს ხორციელი მამობა და სამსხვერპლოს ზღურბლთან აღთქმის შვილის ჭეშმარიტ მამად წარდგეს. სასტიკია ეს ღვთიური პედაგოგია, რომელსაც უფალი ყველას მიმართ არ იყენებს, მაგრამ მაქსიმუმის მაგალითით გვაჩვენებს, რომ ადამიანს, თუ მას სურს ადამიანად ყოფნა და ფსკერამდე არ ჩაეფლას ყოველდღიურობასა და წარმავალ ინტერესებში, ვალად აქვს რაღაც-რაღაცებზე უარისთქმა, რაღაც-რაღაცების დათმობა ისევ და ისევ თავის თავში ადამიანის სახისა და სახეობის შესანარჩუნებლად. აბრაამისეულ აქტს ღმერთი აღარავისგან მოითხოვს, მაგრამ ის მინიმუმიც კი, რასაც მოითხოვს ჩვენგან, თანდათან ძნელი შესასრულებელი ხდება.

II. „მე მომკლავენ, შენ კი გადარჩები“

დაბადების წიგნის მე-12 თავშივე, სადაც აბრაამი (ჯერ კიდევ აბრაამი!) იღებს მოწოდებას, დასტოვოს თავისი ქვეყანა, თავისი შობის ადგილი და მამის სახლი, და წავიდეს იმ მხარეში, რომელსაც ღმერთი აჩვენებს, მოთხრობილია ამბავი ეგვიპტეში მისი და სარას ჩასვლისა და იქ ყოფნის შესახებ:

„და იყო შიმშილი ქვეყანაში და წავიდა აბრაამი ეგვიპტეში საცხოვრებლად, რადგან მძინვარებდა შიმშილი ქვეყანაში. და როცა მიუახლოვდა ეგვიპტეს, უთხრა სარაის, თავის ცოლს: ვიცი, ღამაში შესახედავი ქალი ხარ. და როცა დაგინახავენ ეგვიპტელები და იტყვიან, ამ კაცის ცოლიაო, მე მომკლავენ, შენ კი ცოცხალს დაგტოვებენ. თქვი, რომ და ხარ ჩემი, რათა კარგად მომეპყრონ შენი გულისთვის და გადავრჩე შენი წყალობით.

და როცა ჩავიდა აბრაამი ეგვიპტეში, დაინახეს ეგვიპტელებმა, რომ ძალიან ღამაში იყო მისი ცოლი. და დაინახეს იგი ფარაონის დიდებულებმა და შეუქმეს ფარაონს, და წაიყვანეს ქალი ფარაონის სახლში. ხოლო აბრაამს კეთილად მოეპყრნენ მისი გულისთვის. და ჰყავდა მას ცხვარი და საქონელი, სახედრები, მსახურნი და მხეველნი, ჯორები და აქლემები. და დიდად შეაჭირვა უფალმა ფარაონი და მისი სახლი აბრაამის ცოლის სარაის გამო. და მოუხმო ფარაონმა აბრაამს და უთხრა: ეს რა მიყავი, რატომ არ გამიმხილე, შენი ცოლი თუ იყო ეს ქალი? რატომ თქვი, ჩემი და არისო? მე კი მის ცოლად შერთვას ვაპირებდი. აჰა, შენი ცოლი, წაიყვანე და წადი. და მიუჩინა

ფარაონმა ხალხი და მათაც გაამგზავრეს იგი მისი ცოლითა და მთელი მისი საბადებელითურთ“ (დაბ. 12:10-20).

ქრისტიანულმა ეგზეგეტიკამ მდუმარედ ჩაუარა გვერდი ამ უცნაურ პასაჟს, ვერ ამოიკითხა მასში რაიმე ღირებული ნიშანი, რაც აბრაამის, როგორც სოტერიოლოგიური პიროვნების, საქციელს გაამართლებდა. ხოლო ბიბლიის თავისუფალ ინტერპრეტაციებში ეს პასაჟი ერთ-ერთ ძნელ ადგილად არის მიჩნეული. მისი განმარტებისას მთელი აქცენტი მოდის აბრაამის მიერ თავის გადარჩენის მიზნით ნათქვამ სიცრუეზე. აბრაამს ბრალი ედება არა უბრალოდ ტყუილის თქმაში, არამედ არსებითად იმაში, რომ მან ამ ტყუილით კინაღამ ჩაადენინა აბიმელექს მრუშობა, რომელიც არცთუ უმტკივნეულო ცოდვად ითვლებოდა ძველ ახლო აღმოსავლეთში (იხ. G. Hepner. Abraham's Incestuous Marriage with Sarah, *Vetus Testamentum*, Vol. 53, Fasc. 2. 2003). ან, როგორ იფიქრა აბრაამმა, *რწმენის მამამ*, რომ სიცრუე იხსნიდა მას, თითქოს ღმერთი მუდამ მის გვერდით, მის ხილვებში არ ყოფილიყო? სავსებით ლოგიკურია მსჯელობა: „თუ აბრაამი არ იყო დარწმუნებული, რომ უფალი დაიცავდა მის ღირსებასა და სიცოცხლეს ეგვიპტეში ყოფნის დროს, მაშინ ის არასოდეს ჩავიდოდა ეგვიპტეში“ (იხ. Gleason L. Archer, *Encyclopedia of Bible Difficulties*, Michigan, 1982, გვ. 89). ინტერპრეტატორი აბრაამს ამ საქციელს რწმენის ნაკლებობაში უთვლის. და თითქოს ეს იყო უშუალო მიზეზი იმისა, რომ აღთქმის შვილი მას მრავალი (ოცი თუ მეტი) წლის მტანჯველი მოლოდინის შემდეგ შეეძინა (*ibid.* გვ. 90).

შიში საკუთარი სიცოცხლის გამო რეალურია და სავსებით ადამიანური. არც სინამდვილის დაფარვაა არაადამიანური საქციელი, თუ ამას საჭიროება მოითხოვს. თუ წიგნის ფარგლებში დავრჩებით, არც რებეკას და არც იაკობს ცოდვაში არ ჩათვლიათ და არ მოჰკითხვიათ უსინათლო პატრიარქის, რბილად რომ ვთქვათ, შეცდომაში შეყვანა. ისევ და ისევ წიგნის მიზადასახულობის პოზიციიდან, ტყუილი გამართლებულია. იაკობს იმიტომ არ ეწოდება წგნში „სრული კაცი“, რომ ტყუილი არასოდეს უთქვამს. მიზანი იმდენად გრანდიოზულია, რომ იგი ამართლებს ამ საშუალებას. ტყუილი, რომელიც ყველა სხვა შემთხვევაში, უკადრისი საქციელი იქნებოდა, მით უმეტეს უსინათლო ადამიანის მიმართ, ამ შემთხვევაში ბუნების „ნათავსებდარი“ გამოსწორების ერთადერთი საშუალებაა. ისაკის ტრადიციული სიყვარული ესავისადმი პირმშოსადმი, როგორც იყო ესავი, ან, შესაძლოა, უფრო მისი ხელით მომზადებული კერძისადმი, ადამიანურად გასაგებია, მაგრამ პატრიარქის არჩევანი – აღთქმის შვილად ესავის აღიარება – მისი განხორციელების შემთხვევაში ღვთიური განგებულობისთვის კატასტროფა იქნებოდა. განგების უფალი ამ გადახვევას თუ ჩავარდნას უმცროსი შვილისადმი დედის მიკერძოებული სიყვარულისა და ტყუილის მეშვეობით ასწორებს. ადამიანს არ მოეთხოვება განგების განჭვრეტა, მაგრამ ისაკს, ნანადირევის სიყვარულის გარდა, არაფერი უშლიდა ხელს იმის სათქმელად, რაც თქვა ღმერთმა გვიანდელი წინასწარმეტყველის პირით: „განა ესავი იაკობის ძმა არ არის? მაგრამ მე იაკობი შევიყვარე, ესავი კი შევიძულე“ (მალ. 1:2-3).

რწმენის ნაკლებობის გარდა, აბრაამს არცთუ ღირსეულ საქციელად უთვლიან იმასაც, რომ სარას გამო მან ჯერ ეგვიპტეში და მერე გერარში არცთუ მცირე ქონება მოიპოვა (დაბ. 12:16; 20:14) და სრულიად კმაყოფილი სინდისით დაბრუნდა ქანაანში (*ibid.* გვ. 90). ცოლის უარყოფელმა ქმარმა, როცა სიმართლე გაირკვა, მორალური ზიანისთვის ქონებრივი ანაზღაურება მიიღო, თითქოს თავად არ შეეყვანოს შეცდომაში ფარაონისა და გერარის მეფის კარი. საბოლოოდ, ორივე შემთხვევაში გაირკვა, რომ ეს ქვეყნები სრულიად არ იყვნენ ისეთები, როგორადაც აბრაამს წარმოედგინა: „მეგონა, არ იყო ღვთის შიში ამ მხარეში და მომკლავდნენ ჩემი ცოლის გამო“, (დაბ. 20:11). კერძოდ, ეგვიპტეში როგორც მკვლელობა (ვისაც არ უნდა ჩაედინა, იხ. დაბ. 2:14-15, მოსეს ეპიზოდი), ისე მრუშობა უპატიებელ ცოდვად ითვლებოდა („არ მიმრუშია, არ წამიბილწავს ჩემი სხეული“, იხ. E. A. Wallis Budge, *The Egyptian Book of Dead*, გვ. 346 [Ch. 125]). ისევ და ისევ წიგნს თუ მივხედავთ, აბრაამის ჩასვლა ეგვიპტეში პროვიდენციულია (და პარადიგმატულიც): იგი შეიძლება ჩავთვალოთ პატრიარქის მიერ იმ ქვეყნის პირველგაცნობად, სადაც მისგან წარმოშობილ ხალხს ოთხასი წელი უნდა გაეტარებინა და, საბოლოოდ, დამამცირებელი ყოფიდან

თავდახსნილს მონობის საზღაურად არცთუ მცირე ქონება გაეტანა ქვეყნიდან („ასე გაძარცვეს ეგვიპტე“, გამ. 14:36).

თანამედროვე ყოფისა და მორალის თვალთ და წიგნის მიზანდასახულობისგან, კერძოდ, აბრაამის მისიისგან მოწყვეტით თუ შევხედავთ, აბრაამის საქციელი, რომელიც გერარში მეორდება (დაბ. 20:1-18), განსაკუთრებით სიტყვები „მე მომკლავენ, შენ კი ცოცხალს დაგტოვებენ“, მამამთავარი მთლად ღირსეულად ვერ გამოიყურება. მაგრამ ამ სიტყვებს, ყოფითი ადამიანისთვის უცნობი სიღრმიდან – რწმენიდან და მოლოდინიდან წარმოთქმულს, ყოველდღიურ ყოფას და ადამიანურ მორალს განსასჯელად არ მივანდობთ.

აბრაამის პიროვნება იმ გამოცხადებების შემდეგ, რომელიც მან ქანაანში მოსვლისთანავე მიიღო, აღარ არის შემოზღუდული თავისი ხილული ცხოვრებისეული გამოცდილებით და ამოცანებით – მასში უხილავად იმყოფება მომავალი, რომლის დაცვა ამიერიდან მის საზრუნავს შეადგენს. გარეშე თვალისთვის მისი ქანაანში მსხემობა დროებითია და მარტოსული, მაგრამ იმის თანამყოფობის ცოცხალი განცდით და შეგნებით, რასაც ის უხილავად ატარებს, იგი მარტოსულად, ოდენ თავისი თავის ანაბარად, ვერ ჩაითვლება. თუმცა ის, რასაც აბრაამი ატარებს თავის საზარდულში, მხოლოდ შესაძლებლობაა, რომელიც აქტუალობას აღთქმის შვილის დაბადებით შეიძენს. აღთქმის შვილი მისთვის მარადისობის წინკარია, საიდანაც იწყება გზა, რომელიც პროვიდენციამ უნდა გაკვალოს. მაგრამ ჯერ აღთქმის შვილი არ დაბადებულა, სათუოც კი არის მისი შობა. აბრაამი ასაკს არის გადასული, ასევე სარაც, რომელიც ამასთანავე, ბერწია. მიუხედავად ამისა, აბრაამის რწმენა გამოცხადებებისადმი არ შეერყეულა. ის დარწმუნებულია, რომ თესლი მისი წიაღიდან გამოვა, მაგრამ იმაში არ არის დარწმუნებული, რომ სარასაც წილი ექნება აღთქმის შვილის შობაში. გამოცხადებებში სარა არ ფიგურირებს.

შენიშვნა. ერთხანს უშვილო მოხუცი ფიქრობდა, რომ გამოცხადებებში მიღებული აღთქმები არა მისი ღვიძლ შვილის, არამედ მის სახლში შობილის გზით უნდა აღსრულებულიყო. მაგრამ ეს ეჭვი გაიფანტა: „და, აჰა, უფლის სიტყვა იყო მის მიმართ: არ იქნება იგი შენი მემკვიდრე. მხოლოდ შენი წიაღიდან გამოსული იქნება შენი მემკვიდრე“ (დაბ. 15:4).

ამიტომაც სიტყვები არც „მე მომკლავენ“ არ უნდა განვიხილოთ აბრაამის შიშის გამოხატულებად მისი ემპირიული, ამ დროსა და ამ სივრცეში (აქ და ახლა) არსებობის გამო (უშიშობა, თავდადება და თავგამოდება მოყვასისთვის მან მცირეხნის შემდეგ დაამტკიცა: 14:1-16, ლოტის გამოსხნა; 18:23-33, სოდომის ეპიზოდი) და არც “შენ კი ცოცხალს დაგტოვებენ” – სარას უგულველყოფობად. „მე მომკლავენ“ – ამ სიტყვებით შიშს გამოთქვამს არა იმდენად აბრაამი, როგორც კერძო პირი, რომელსაც მხოლოდ საკუთარი თავი და სიცოცხლე აბარია და, ბუნებრივი კანონის ძალით, ვალდებულიც არის დაიცვას იგი, არამედ პიროვნებას, პასუხისმგებელს იმ პერსპექტივის წინაშე, რომელიც მას პროვიდენციამ დაუსახა. აბრაამმა უნდა იცოცხლოს, რა მსხვერპლიც არ უნდა მოითხოვოს სიცოცხლემ, რადგამ ეს სიცოცხლე უკვე მას აღარ ეკუთვნის.